Derkenar

Cihat bir terim olarak dinî emirlere uygun yaşamak ve dini başkalarına öğretmek, iyiliği emredip kötülükten sakındırmaya çalışmak, başta nefs olmak üzere düşmanlara karşı mal, can, dil ve kalp ile yapılan her türlü mücadele anlamlarına gelir. Fıkhî bir terim olarak ise din adına Müslüman olmayanlarla savaş için kullanılmıştır.

(İbn Manzur, Lisanü'l-Arab, C 3, 133-135; Ahmet Özel, "Cihâd", DİA, C 7, s. 527.)

2. Seriyye ve Gazveler

Müslümanlar Mekke'de inançları sebebiyle müşriklerin her türlü eziyetlerine maruz kaldılar. Baskılara dayanamayanlar vatanlarından hatta canlarından vazgeçtiler. Yaşadıkları zorluklar karşısında hicret etmiş olmaları da müşriklerin kendilerini rahat bırakmasına yetmedi. Öyle ki müşrikler hicret eden Müslümanları geri getirebilmek için peşlerinden elçilerini Habeşistan'a kadar gönderdiler. Medine'ye hicret sonrasında muhacirlerin himaye edilmemeleri için de büyük çaba gösterdiler. Ebu Süfyan ve Übey b. Halef tarafından ensara yazılan mektupta Hz. Muhammed[s.a.v.] ile kendi aralarına girmemeleri, ona yardım etmekten vaz geçmeleri isteniyor, aksi durumda savaşın kaçınılmaz olacağı ile ilgili tehditler savruluyordu.[21]

Amaçlarına ulaşamayınca şehirdeki münafıkların lideri durumunda olan Abdullah b. Übey b. Selül ve Medineli müşriklere Peygamber Efendimizi öldürmeleri veya Medine'den sürüp çıkarmaları için benzer mektuplar gönderdiler: "Siz bizden birine sığınma hakkı tanıdınız. Allah'a yemin ediyoruz ki onu ya öldürürsünüz ya da topraklarınızdan çıkarırsınız. Yoksa hepimiz birden sizin üzerinize yürür nihayet savaşçılarınızı öldürür, ailelerinizi esir alırız." Mektup ellerine ulaşınca Medineli putperestler Abdullah b. Übey liderliğinde Hz. Peygamber ile savaşmak üzere bir araya geldiler. Resulullah[s.a.v.] bunu haber alınca onların yanına gitti ve *"Kureyş'in tehdidi sizi son derece etkiledi. Onların bu tehdidiyle size vereceği zarar, bizimle savaşmakla göreceğiniz zarardan daha fazla değildir. Çünkü siz öz oğullarınız ve kardeşlerinizle savaşmak istiyorsunuz."* dedi. Resulullah'ın[s.a.v.] bu sözleri üzerine Evs ve Hazrec kabilesine mensup müşrikler yakınları olan Medineli Müslümanlarla karşı karşıya gelmekten son anda vaz geçtiler.[22]

Hz. Peygamber müşriklerin devam eden bu tahrikleri karşısında zaman zaman seferler düzenledi. Kimi zaman bu seferleri bizzat yönetirken kimi zaman da sahabe arasından komutan tayin etmeyi tercih etti. Resulullah'ın[s.a.v.] ordunun başında yer aldığı seferlerine **gazve,** katılmadıklarına ise **seriyye** adı verilmiştir.[23]

YAZALIM

Hz. Peygamber'in savaşa ve savaşmaya bakışını araştırarak edindiğiniz bilgiler ışığında bir kompozisyon yazınız.

20 Bakara suresi, 142-143. ayetler.
21 İbn Habîb, Kitabu'l-muhabber, s. 271.
22 Ebu Dâvûd, Harac ve'l-imâre, 22-23.
23 Dinî Terimler Sözlüğü, s. 106, 332.

YORUMLAYALIM

Beşîr b. Hassâsiye adında bir kişi Resulullah'a(s.a.v.) biat etmek düşüncesiyle geldi. Allah Resulü(s.a.v.) kendisinden biat almak için Allah'tan başka ilah olmadığını, Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehadet etmesini, namaz kılıp zekât vermesini, haccetmesini, Ramazan ayında oruç tutmasını ve Allah yolunda cihat etmesini şart olarak sundu. Bunun üzerine Beşîr b. Hassâsiye, "Ey Allah'ın Elçisi! Benim cihat etmeye ve zekât vermeye gücüm yetmez. Çünkü savaşta dönüp kaçanın Allah'ın gazabına uğrayacağını söylüyorlar. Ben ise savaşta korkuya kapılıyor ve ölmekten korkuyorum. Zekâta gelince benim ailemin geçimi için ayırdığım küçük bir koyun sürüsü ve on deveden başka bir şeyim yok." der. Bunun üzerine Hz. Peygamber onun elini tutup sallayarak, "Cihat yok, zekât yok... O hâlde cennete nasıl gireceksin?" buyurur. Bunun üzerine Beşîr b. Hassâsiye Rahmet Elçisi'nin koşullarını kabul ederek biat etti.

(Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 7, s. 333; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-ğâbe, C 1, s. 396-397.)

Verilen örnek olay üzerinden cihadın ibadet ve inanç değerini yorumlayınız.

24 Hac suresi, 39-40. ayet.
25 Bakara suresi, 193. ayet.
26 Muhammed Hüseyin Heykel, Hz. Muhammet'in Hayatı, C 2, s. 49-50.